

Kemiallisten kasvinsuojelutöiden omavalvonnan käsitteet

EU:lle haitallinen vieraslaji; 1) Haittoja aiheuttava vierasperäinen laji, jota torjutaan koko EU:n alueella. Haitat voivat olla vakava vahinko alkuperäislajeille, ekosysteemeille, viljelykasveille, metsätaloudelle tai muille elinkeinoille. Ne voivat myös aiheuttaa huomattavaa taloudellista haittaa vaikuttamalla ihmisten, eläinten tai kasvien terveyteen tai kiinteistöjen arvoon. Haitat voivat myös olla sosiaalisia tai esteettisiä. Lajin aiheuttama haitta vaatii erityisiä toimenpiteitä. EU:lle haitallisista vieraslajeista ilmoitetaan paikalliseen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskus).¹ 2) Vieraslaji, jonka tuonnin tai leviämisen on todettu uhkaavan luonnon monimuotoisuutta ja siihen liittyviä ekosysteemipalveluja tai vaikuttavan niihin haitallisesti.² EU:lle haitalliset vieraslajit on lueteltu vieraslajiportaalissa (www.vieraslajit.fi). Katso myös *kansallisesti haitallinen vieraslaji*.

Integroitu torjunta; Kasvinsuojelumenetelmien käyttö taloudellisesti ja ympäristön kannalta perustellusti siten, että vähennetään ihmisten terveydelle ja ympäristölle aiheutuvia riskejä.³

Kansallisesti haitallinen vieraslaji; EU:n säädökset antavat valtioille mahdollisuuden määrittää kansallisesti haitallisia vieraslajeja. Jäsenvaltiot voivat määrittää näille lajeille omia rajoituksiaan. Lajin aiheuttama haitta vaatii erityisiä toimenpiteitä. Kansallisesti haitallisista vieraslajeista ilmoitetaan paikalliseen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskus). Kansallisesti haitalliset vieraslajit on lueteltu vieraslajiportaalissa (www.vieraslajit.fi). Katso myös *EU:lle haitallinen vieraslaji*.⁴

Karanteenituhooja; lainsäädännössä määritelty, vaikeasti torjuttava tuhoaja, joka aiheuttavaa merkittävää vahinkoa maatalous-, metsätalous- tai puutarhatuotannossa. Karanteenikasvintuhoojia ei saa esiintyä tuotantopaikoilla tai myytävissä, maahantuotavissa tai maastavietävissä kasveissa. Joka löytää tai epäilee löytäneensä karanteenikasvintuhoojia, on velvollinen ilmoittamaan havainnostaan Ruokaviraston tai alueensa ELY-keskuksen kasvintarkastajalle.⁵ Karanteenituhoojat on lueteltu Ruokaviraston verkkosivuilla (<https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/kasvintuotanto/kasvinterveys/kasvintuhoojat/karanteenituhoojat/>).

Kasvinsuojeluaine; Kemiallinen tai biologinen valmiste, jota käytetään:

- suojelemaan kasveja tai kasvituotteita kasvintuhoojalta. Nämä valmisteet ovat tuhoeläinten ja kasvitautien torjunta-aineita eli insektisidejä ja fungisidejä.
- tuhoamaan haitallisia kasveja tai kasvin osia tai estämään kasvien haitallista kasvua. Näitä valmisteita kutsutaan rikkakasvien torjunta-aineiksi eli herbisideiksi.
- vaikuttamaan kasvien kasvuun ja estämään lakoontumista. Näitä valmisteita kutsutaan kasvunsääteiksi.⁶

Kasvinsuojelutyö; Pitkäjänteisesti suunnitellen toteutettuja toimenpiteitä, jotka vähentävät tai estävät kasvintuhoojien, eli kasvitautien, rikkakasvien ja tuhoeläinten, aiheuttamia kasvien sato- ja laatutappioita. Kasvinsuojelutoimet jaetaan ennaltaehkäiseviin, mekaanisiin, biologisiin ja kemiallisiin keinoihin. Kasvintuhoojien haittojen hallinnassa perustana ovat kasvin kasvatukseen liittyvät toimet: terve lisäysaineisto, monipuolinen viljelykierto, kestävä kasvilajikkeet ja tasapainoinen lannoitus.⁷

Kasvintuhooja; Kasveissa tai kasvituotteissa esiintyvä eläin- tai kasvikuntaan kuuluva haitallinen organismi, hyönteinen, punkki, nilviäinen, sieni, bakteeri, fytoplasma, virus ja muu taudinaiheuttaja, joka voi aiheuttaa välitöntä tai välillistä vahinkoa viljelykasveille, luonnonvaraisille kasveille tai niistä saataville tuotteille.⁸

Kynnysarvo; Tutkittu raja-arvo siitä, mikä määrä tuhoojia aiheuttaa taloudellisen ja/tai esteettisen haitan. Kaikille tuhoojille ei ole vielä olemassa torjunnan kynnysarvoja.⁹ HUOM! Ei sovellu kasvintuhoojille, jotka pakko torjua ennaltaehkäisevästi, kuten eräät kasvitautit tai rikkakasvit, joiden itämisen jälkeisiä torjuntakeinoja ole.

Omavalvonta; Toimijan omaa toiminta, jolla valvotaan työprosessia ja varmistetaan sen vaatimusten mukaisuus.

Omavalvontasuunnitelma; 1) Omavalvonnasta laadittava kirjallinen suunnitelma, jossa kuvataan:

- työprosessin tarkastettavat työvaiheet
- tarkastettavien työvaiheiden hallinta
- ongelmatilanteisiin varautuminen ja niiden ennaltaehkäisy
- toiminta havaittaessa poikkeamia työprosessissa.

2) Organisaation laatima suunnitelma, jossa määritellään toiminnan riskit, riskien valvontamenetelmät, riskien valvonnan toimenpiderajat, toimenpiteet rajan ylittyessä ja omavalvontajärjestelmän toimivuuden varmistamiskeinot.¹⁰

Taudinaiheuttaja; Sairautta aiheuttava bioottinen tai abiottinen häiriö. Bioottisia taudinaiheuttajia ovat sienet, virukset ja bakteerit. Abioottisia taudinaiheuttajia ovat muun muassa ravinnehäiriöt ja ilman epäpuhtaudet.

Toimija; Tässä yhteydessä kasvinsuojelutöitä tekevä organisaatio, joka voi olla esimerkiksi urakoitsija, kaupunki, seurakunta tai muu julkinen organisaatio.

Toimitusasiakirja; materiaalin tai tuotteen mukana toimitettava kirjallinen asiakirja, kuten kuormakirja, lähetyslista, materiaalitodistus, pakkausluettelo, tuoteseloste, vakuustodistus ja takuutodistus.¹¹

Työkohteen asiakirjojen hallintajärjestelmä; hankekohtainen arkisto tai kansio, jossa säilytetään hankkeen suunnitelmia, katselmuksien tuloksia, mittauspöytäkirjoja, kokousmuistioita, laskelmia, materiaalin toimitusasiakirjoja ja muuta kirjallista materiaalia. Työkohteen asiakirjojen hallintajärjestelmä koostuu useista eri aikoina, eri osapuolien (suunnittelija, tilaaja, urakoitsija) kokoamista tiedostoista. Sitä voidaan ylläpitää myös sähköisessä muodossa esimerkiksi sähköisessä asiakirjojen hallintajärjestelmässä tai aineistopankissa. Työkohteen asiakirjojen hallintajärjestelmää pidetään jatkuvasti ajan tasalla

Vieraslaji; laji, joka on levinnyt luontaiselta levinneisyysalueeltaan uudelle alueelle ihmisen mukana joko tahattomasti tai tarkoituksella. Vieraslaji on ihmisen myötävaikutuksella ylittänyt luontaiset leviämiseesteet, kuten mantereen, meren tai vuoriston.¹² Vieraslajit on lueteltu vieraslajiportalissa (www.vieraslajit.fi).

¹ Vieraslajiportaali www.vieraslajit.fi

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1143/2014

³ Laki kasvinterveyden suojelemisesta 702/2003

⁴ Vieraslajiportaali www.vieraslajit.fi

⁵ Ruokaviraston verkkosivut <https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/kasvintuotanto/kasvinterveys/kasvintuhoojat/>

⁶ <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/maatalous-ja-maaseutu/kasvinsuojelu/>

⁷ <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/maatalous-ja-maaseutu/kasvinsuojelu/>

⁸ Laki kasvinterveyden suojelemisesta 702/2003

⁹ <http://www.tukes.fi/fi/Toimialat/Kemikaalit-biosidit-ja-kasvinsuojeluaineet/Kasvinsuojeluaineet/Kasvinsuojeluaineiden-kestava-kaytto-/Integroitu-kasvinsuojelu-/>

¹⁰ Viherrakentamisen yleinen työselostus VRT '17, 2017

¹¹ Viherrakentamisen yleinen työselostus VRT '17, 2017

¹² Vieraslajiportaali www.vieraslajit.fi